# Practicing Saying *"V'ten Tal U'Matar"*

**Q** How many times is one required to repeatedly practice reciting *"V'ten tal u'matar"* (not in the context of *Shemoneh Esrei*) until, when in doubt, one can assume he did not leave out this winter insertion?

### 1. שולחן ערוך אורח חיים סי' קיד סע' ח, ט

**ח]** בימות החמה, אם נסתפק אם הזכיר מוריד הגשם אם לא, עד שלושים יום בחזקת שהזכיר הגשם, וצריך לחזור. הגה: והוא הדין לדידן דאין מזכירין טל בימות החמה, אם נסתפק לו אם אמר מוריד הגשם בימות הגשמים, כל **שלושים יום**, חוזר, דודאי אמר כמו שרגיל והרי לא הזכיר לא טל ולא גשם; לאחר שלושים יום, אינו חוזר

**ט]** אם ביום ראשון של פסח אומר ברכת אתה גבור עד מוריד הטל **תשעים פעמים**, כנגד שלושים יום שאומר אותו שלש פעמים בכל יום, משם ואילך, אם אינו זוכר אם הזכיר גשם, **הרי הוא** בחזקת שלא הזכיר גשם, ואינו צריך לחזור. הגה: וכן לדידן, אם אמר עד מכלכל חיים בלא משיב הרוח ומוריד הגשם שמזכירין בימות הגשמים, וכן אם אמר בשמיני עצרת תשעים פעמים אתה גבור עד מוריד הגשם, אם נסתפק אחר כך אם הזכיר או לא, חזקה שהזכירו

**ט"ז שם ס"ק יג**

**תשעים פעמים כו'.** זה סברת הר"מ ובתשובת רמ"א כתוב שהוקשה לו: הא יש בשבת תפלת מוסף, ממילא יש בשלושים יום יותר מתשעים תפלות, ולא תירץ כלום שם. אבל נראה דלא קשיא מידי, דכיון דתלה הירושלמי החזקה בשלשים יום, היינו כל יום שוה לחבירו לענין אחזוקי הך חזקה והיינו התפלות התמידיות בכל יום ולא חשיב הנוספות. ותו נראה לענ"ד דאם שגג או פשע באיזו יום או יומים באלו שלושים יום ולא התפלל כלל, ודאי לא הורע חזקתו לענין זה שנאמר שצריך דוקא כשיעור הימים שהתפלל... דאם כן ודאי לא הוה שתיק הר"מ להזכיר דבר זה... אלא ודאי כיון שאחר שלא הזכיר איזה יום חזר אחר כך והזכיר, הרי זה בחזקה של שלושים יום; וזה מוכח עוד, דהא לענין שאלת טל ומטר ולא נזכר עד אחר שומע תפלה שצריך לחזור, ואם הוא מסופק, גם כן בשלושים יום תליא מלתא, דהא לא מצינו חילוק בזה, והרי בשבת אין שם שאלה זו... אלא פשוט דלא קפיד אמנין התפלות שיהיו מכוונים כפי אשר הם בכל יום... אלא דקשה לי במה שהביא הר"מ ראיה משור המועד דאמרינן ריחק נגיחותיו חייב קירב נגיחותיו, לא כל שכן... ולפי מה שהקשתי, לא ידענא לסמוך על סברת הר"מ בזה:

**ביאור הלכה שם**

**אם ביום ראשון... תשעים פעמים וכו'** – עיין בביאור הגר"א שחולק... וגם בט"ז מפקפק בפסק זה ושארי כל האחרונים רובם וכמעט כולם העתיקו את דברי השולחן ערוך להלכה:

### 2. דרכי משה אורח חיים סי' קיד ס"ק ב

ויש להקשות מהיכן למד מהר"ם דתשעים פעמים יועיל כמו שלושים יום שאמר בירושלמי דהרי בשלושים יום איכא יותר מתשעים תפילות... ואפשר ליישב ולומר דבירושלמי קאי אשתיהן ולכן למד מהר"ם ז"ל דשלושים יום לאו דוקא קאמר דאם כן בהזכרה הוי יותר מתשעים ובשאלה הוי פחות מתשעים ולכן סובר מהר"ם דנקט שלושים יום להורות על מנין התפילות שמתפללים בשלושים יום שאין בהם מוסף דהיינו, תשעים תפילות בשתיהן וכן נראה לי:

### 3. משנה ברורה סי' קיד ס"ק לז

**שלושים יום** –... לדבריהם לא בעינן שלושים יום שלימים אלא כיון שהושלם תשעים תפילות, ממילא הורגל לשונו לומר כהלכה, ולענין שאלה, דאין בשלושים יום תשעים תפילות מפני תפילת שבת ויום טוב שאין בהן רק שבע ברכות, יצמח מזה חומרא דיהא צריך לחזור מספיקא אפילו אחר שלושים יום עד שיושלם תשעים תפילות... ומדברי הגר"א ועוד כמה אחרונים משמע דהעיקר תלוי רק בשלושים יום, בין להקל בין להחמיר, ונראה דלמעשה יש להקל כשניהם, דספק ברכות להקל.

### 4. משנה ברורה סי' קיד ס"ק מב

**הרי הוא וכו'** – וכתב בשערי תשובה שאם הרגיל עצמו ארבעים וחמש פעמים, שהם כנגד חמשה עשר יום, משעברו אחר כך חמשה עשר ימים, חזקה שאמר כהוגן:

### 5. שולחן ערוך הרב אורח חיים סי' קיד סע' יא

אם ביום הראשון של פסח אומר ברכת אתה גבור עד מוריד הטל... תשעים פעמים הרי נתרגל... (ויש חולקין על זה, וטוב לחוש לדבריהם לכתחלה שלא לעשות כן לסמוך על זה, אבל אם עשה כן, ואחר כך נסתפק אם הזכירו, אין צריך לחזור, כי כן עיקר):